

Školní vzdělávací program Meruzalka Mateřská škola Jihlavské Terasy o.p.s.

Název programu:

Vzdělávací program Montessori

Motta:

Pomoz mi, abych to dokázal sám.

Vzdělávání neznamená plnit vědra, ale rozněcovat oheň.

Obsah

1	Identifikační údaje o mateřské škole.....	2
2	Obecná charakteristika školy.....	3
2.1	Charakter budovy a okolí, lokalita školy.....	3
2.2	Typ a velikost školy	4
2.3	Spolupráce s dalšími partnery	5
3	Charakteristika vzdělávacího programu - vzdělávací cíl školy, formy a metody vzdělávací práce, prostředky plnění	6
3.1	Vzdělávací cíl školy - filosofie	6
3.2	Charakteristika vzdělávacího programu podle principů pedagogiky Montessori	6
3.3	Související pojmy	7
3.4	Didaktický materiál – pomůcky	8
3.5	Formy, metody vzdělávací práce a prostředky plnění.....	8
4	Podmínky ke vzdělávání	11
4.1	Podmínky pro výchovné a vzdělávací působení – minimální standart třídy MŠ Montessori v ČR:.....	11
4.2	Podmínky pro výchovné a vzdělávací prostředí – minimální standart třídy MŠ Montessori v ČR:.....	11
4.3	Věcné podmínky	11
4.4	Životospráva	12
4.5	Psychosociální podmínky.....	13
4.6	Organizace chodu MŠ.....	14
4.7	Řízení MŠ	14
4.8a	Obecné personální a pedagogické zajištění	15
4.8b	Personální podmínky – minimální standart třídy MŠ Montessori v ČR:.....	15
4.9	Spolupráce s rodiči	16
5	Vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí mimořádně nadaných	17
6	Vzdělávací obsah	18
	Rámcové cíle.....	18
	Klíčové kompetence	18
	Dílčí cíle a výstupy v oblastech	18
	Vzdělávací oblasti, integrované bloky	19
7	Evaluace a autoevaluace	24
7.1	Plán Evaluace.....	24

1 Identifikační údaje o mateřské škole

Název a sídlo školy

Název vzdělávacího programu: Školní vzdělávací program pro předškolní vzdělávání - Vzdělávací program Montessori

Název školy: Meruzalka Mateřská škola Jihlavské terasy o.p.s. (dále jen MŠ)

Adresa školy: Havlíčkova 1395/30, Jihlava 586 01

Ředitelka MŠ: Jana Kelisová

Ředitel obecně prospěšné společnosti: Bc. Jiří Vondráček

ŠVP vytvořila: Bc. Martina Kalná

Zakladatel školy

Zakladatel: CORBADA a.s. IČ: 27365743

Adresa zakladatele: Na Popelce 3187/12a, 150 00 Praha 5

Kontakt: 603 479 533

2 Obecná charakteristika školy

2.1 Charakter budovy a okolí, lokalita školy

Půdorys školy - půdorys 2 NP objektu SO.02 a 07.c

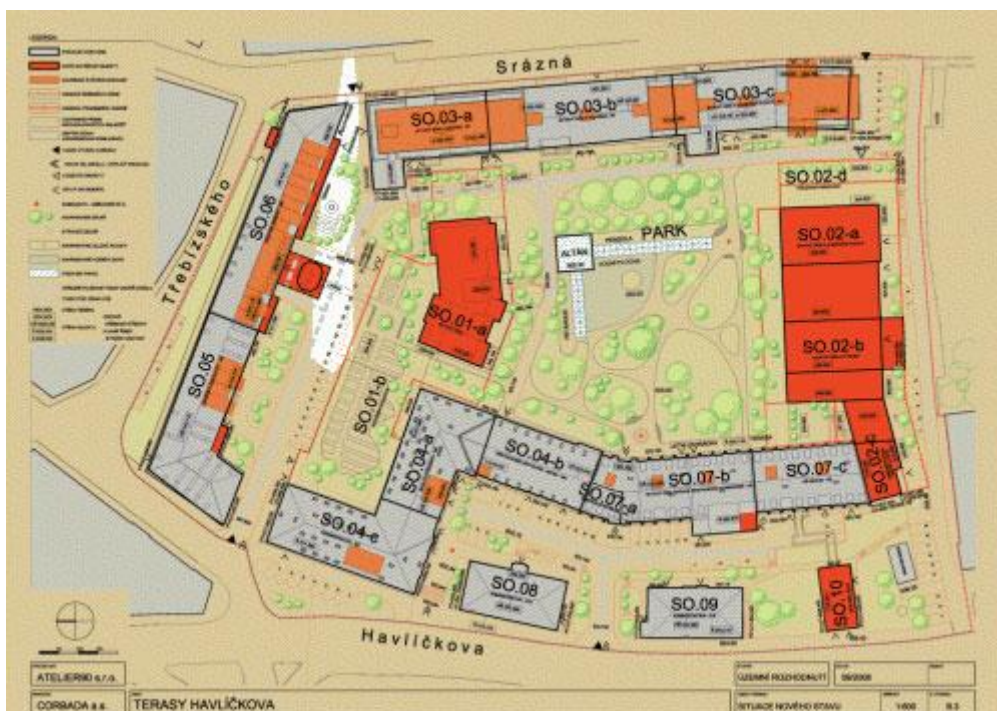
Budova mateřské školy se nachází nedaleko centra krajského města Jihlavy a je součástí areálu Jihlavských Teras – viz obrázek č. 1. Celý objekt dříve sloužil pro tovární výrobu. Dnes je již část areálu zrekonstruována a v některých částech rekonstrukce probíhá. Areál Havlíčkova se skládá ze 7 hlavních budov, několika menších staveb a přístavků. Technický stav většiny budov odpovídal jejich stáří a způsobu dosavadního využití.

Škola je umístěna v 2NP 6-ti patrového domu (viz obrázek č. 2 a 3, budova označená SO.07-c a SO.02-c) a stravování dětí bude zajišťovat centrální vývařovna v přízemí budovy. Strava bude dodávána v nádobách pro přepravu stravy pomocí jídelního výtahu přímo do MŠ. Řešení domu vytváří příjemný prostor mateřské škole pro zhruba 50 dětí, rozdělených do dvou oddělení po 25. Pro děti je vyhrazen prostor zahrady, terasy a bude přístupná parková úprava vnitrobloku areálu. V dosahu bude i bazén v rámci Fit-centra. Patnáct minut chůze od areálu se nachází městský park a zoologická zahrada.

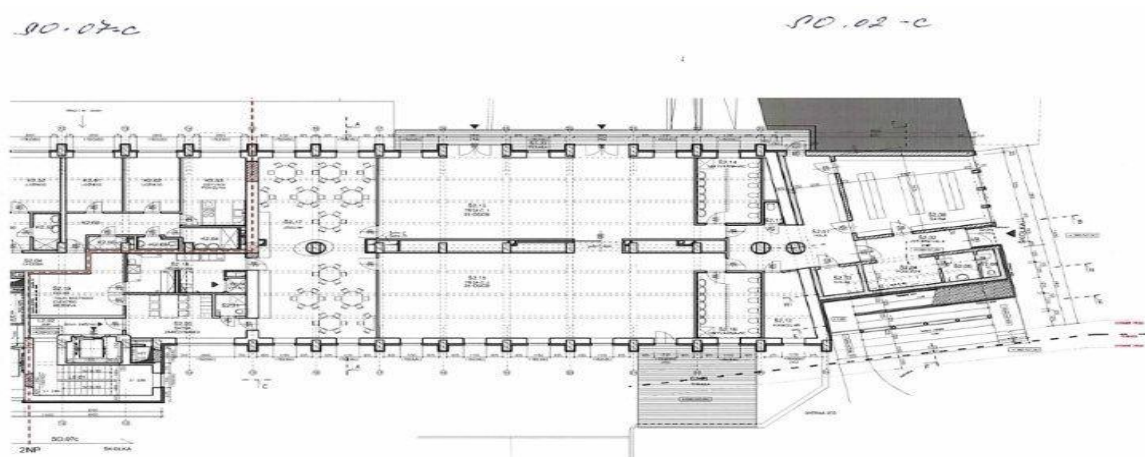
Dopravní dostupnost MŠ je velice dobrá, neboť v blízkosti areálu se nachází zastávky městské hromadné dopravy, autobusové nádraží a městské vlakové nádraží. V rámci areálu jsou k dispozici zpoplatněné podzemní garáže a podél ulice Havlíčkova a u hlavního vstupu do MŠ jsou k dispozici parkovací místa zdarma.

Obrázek 1: Vize konečné podoby areálu Jihlavských Teras

Obrázek 2: Půdorys areálu Jihlavských Teras

Obrázek č. 3. Půdorys 2NP MŠ

2.2 Typ a velikost školy

Kapacita školy je připravena pro 50 dětí, uspořádání MŠ je dvoutřídní po 25 dětech. Složení skupin dětí ve třídách je heterogenní, ve věku od 3 do 6let. Během výuky spolu třídy spolupracují a společně se podílí na některých vybraných aktivitách.

Výchovně vzdělávací program školy je založen na metodách pedagogiky Marie Montessori. Společná třída je vybavena Montessori pomůckami a tematickými koutky. Montessori pomůcky jsou

volně k dispozici v otevřených policích (pomůcky pro praktickou, smyslovou a kosmickou výchovu, matematiku a český jazyk).

2.3 Spolupráce s dalšími partnery

MŠ má v plánu spolupracovat a podílet se na aktivitách v rámci areálu a to díky rozmanitosti služeb a celkovému záměru, který podporuje mezigenerační soužití. Zejména se bude jednat o aktivity navázané na Domov seniorů Stříbrné Terasy, vzdělávací centrum a dílny se zaměřením na handicapované cílové skupiny.

MŠ se snaží o získání akreditovaného programu DVPP zaměřeného na inovační pedagogické metody vzdělávání.

3 Charakteristika vzdělávacího programu - vzdělávací cíl školy, formy a metody vzdělávací práce, prostředky plnění

Současná mateřská škola chápe celé předškolní období jako dobu intenzivního a spontánního samoučení. Mateřská škola doplňuje a podporuje výchovu v rodině kvalifikovanou a odbornou péčí, s ohledem na potřeby dětí zajišťuje aktivizující prostředí pro rozvoj a učení předškolního dítěte. Zároveň přihlíží na individuální potřeby dítěte, kterým učitelka přizpůsobuje svůj vzdělávací program. MŠ integruje děti se speciálními vzdělávacími potřebami.

Náš školní vzdělávací program vychází z principů Montessori pedagogiky, ale zároveň je doplněn o moderní poznatky pedagogiky a psychologie a prvky jiných alternativních pedagogik.

3.1 Vzdělávací cíl školy - filosofie

V dětech chceme podporovat radost a uspokojení z učení, jejich samostatnost a odpovědnost v myšlení a jednání. Dále chceme, aby se v nich udržela potřeba celoživotního osobnostního rozvoje a to dle zásady, vyplývající z motto: „Vzdělávat neznamená plnit vědra, ale rozněcovat oheň.“

Náš didaktický styl vzdělávání je založen na principech individuální volby, aktivní účasti dětí a bohaté vzdělávací nabídce v klidném, stálém a připraveném prostředí. Vzdělávání důsledně vážeme na individuální potřeby a možnosti jednotlivých dětí.

V mateřské škole chceme rozvíjet a podporovat smysl pro pospolitost, spolupráci a respekt nejen u dětí, ale i širšího společenství.

Působení pedagoga vychází z pozorování dětí, respektujícího přístupu a porozumění. Pedagog je spíše průvodcem a pomocníkem, dle motto: „Pomoz mi, abych to dokázal sám.“

3.2 Charakteristika vzdělávacího programu podle principů pedagogiky Montessori

Pedagogika Marie Montessori je výchovně vzdělávací program, kterým začala před sto lety vzdělávat děti italská lékařka a pedagožka Marie Montessori. Jde o vzdělávání založené na senzitivních fázích, smyslovém vnímání, pozorování a individuálním přístupu. Role učitele je v nenápadném vedení a taktní pomoci, aby dítě vlastními silami a svým tempem získalo nové vědomosti a dovednosti. To ostatně vyjadřuje i motto celé Montessori pedagogiky: „Pomoz mi, abych to dokázal sám“. Postupuje se vždy od konkrétního k abstraktnímu. Pro jednotlivé okruhy jsou speciálně vyvinuté, velice názorné pomůcky, které usnadňují pochopení nových jevů, ale také zásadní měrou přispívají k hlubšímu a trvalejšímu uchování nově nabytých zkušeností a vědomostí.

Výuka ve třídách s pedagogikou podle Marie Montessori je založena na individuálním přístupu k dítěti. Žáci tak získávají základy kvalitního všeobecného vzdělání dle svých předpokladů a možností. Celý systém pedagogiky Montessori podněcuje dítě k reálnému poznání těchto svých možností a schopností a tím vyvolává u žáků snahu se dále vzdělávat. Školáci se v tomto pojetí učí rozvíjet samostatnost, sebedůvěru a pocit zodpovědnosti za sebe, druhé i své prostředí. Učí se toleranci, úctě k lidem i k přírodě, schopnosti komunikovat a konstruktivně řešit problémy.

Cílem Montessori pedagogiky je, aby dítě přistupovalo k učení s vnitřní motivací a tím postupně přebíralo zodpovědnost za své vzdělání a za svůj život.

3.3 Související pojmy

Připravené prostředí

- speciální didaktický materiál, uložený dle určitého systému
- učitel
 - je dítěti partnerem a pomocníkem
 - umí projevit lásku
 - je vstřícný, velmi trpělivý a klidný
 - pomáhá dítěti s výběrem činnosti, když se nudí nebo když není schopno se samostatně rozhodnout
 - pomáhá dětem, které o pomoc požádají
 - vede dítě k vlastní odpovědnosti
- čisté, klidné a esteticky upravené prostředí třídy, školy

Senzitivní fáze

- dítě je v některých obdobích svého života zvláště vnímavé, pro věc zaujaté a připravené osvojit si určité schopnosti velmi jednoduše
- tato období trvají jen určitou dobu a pak se nenávratně zakončí, ať už jsou využita nebo ne
- člověk se už nikdy nic tak lehce nenaučí jako právě v těchto obdobích
- průběh: pomalý začátek; vrchol (je snadno postřehnutelný); pomalé odeznívání

Absorbující duch

- dítě má schopnost vše, co ho obklopuje „nasávat lehce jako houba vodu“, na rozdíl od dospělých se toto vstřebávání děje volně a nevědomě

Polarita osobnosti

- maximální soustředěnost na určitou práci
- dítě nemá být rušeno a mít prostor pro dokončení své práce

Třístupňová výuka

- pojmenování učitelem spojené s ukázkou (předmětem – konkretizace)
- fáze procvičování
- aktivní ovládání (předmět může být vyměněn za obrázek – abstrakce)

Elipsa

- slouží ke cvičení psychické a fyzické rovnováhy, ticha, k vnitřnímu zklidnění, ke koncentraci pozornosti, trpělivosti
- slouží k vzájemné komunikaci – děti zde mohou vyjadřovat své zážitky, představit svůj výrobek, společně zde vytváříme pravidla soužití, hovoříme a diskutujeme na různá témata, děti zde mohou vyjádřit své názory

Kontrola chyb

- didaktický materiál obsahuje kontrolní prvky, které spočívají např.:
 - v mechanické kontrole
 - v opakujícím se cvičení, které vede ke zdokonalování v činnosti
 - v porovnání s předlohami
 - v pomoci učitele
 - v pomoci dětí

Partnerství a respektování

- „Respektovat a být respektován“

3.4 Didaktický materiál – pomůcky

Montessori didaktický materiál je prostředkem pro úžasný proces „normalizace“ dítěte a jednou z důležitých částí Montessori pedagogiky. Didaktický materiál je součástí připraveného prostředí, prostor třídy s didaktickým materiálem je rozdělen podle oblastí do výukových koutků a jednotlivé pomůcky jsou umístěny v otevřených policích maximálně ve výšce, do které všechny děti snadno dosáhnou.

Pomůckami je poskytována kontrolovaná svoboda – dítě má svobodu experimentování se sadou pomůcek. Princip pomůcek spočívá také v tom, že: pomůcka má určený účel, je daná posloupnost uložení a užívání pomůcek (od jednoduchého ke složitějšímu), pomůcka je přítomna v jednom exempláři (nenapodobování ostatních, učení se tolerance, spolupráce, trpělivosti atd.), pomůcka poskytuje k osvojení jednu izolovanou obtížnost (např. červené tyče – délka), pomůcka s více obtížnostmi (třídění materiálu podle tvarů i barev), v pomůcce je zabudovaná kontrola pro zpětnou vazbu dítěte (válečky, barevné označení, kontrolní předlohy apod.).

Didaktický materiál je rozdělen do 5 oblastí:

- Praktický život (návlek běžných a sebeobslužných činností)
- Smyslový materiál (procvičování všech smyslů – zrak, sluch, hmat, čich, chuť)
- Jazykový materiál (od zrakového a sluchového rozlišování k základům čtení a psaní)
- Matematický materiál (matematické představy na propracovaném konkrétním materiálu)
- Kosmický materiál (základy zeměpisu, biologie, historie, fyziky a chemie podány prožitkovým a praktickým způsobem s propojením do všech oblastí)

3.5 Formy, metody vzdělávací práce a prostředky plnění

Pedagogika Montessori je založena na rovnosti, nezávislosti, svobodě volby, jednotě a přijetí. Je úkolem učitele, aby toto vše dítěti umožňoval a nabízel. Proto je velmi důležitá příprava a erudovanost pedagoga.

Učitel má umět pro dítě a jeho rozvoj připravit správné prostředky a uspořádané, připravené prostředí. Je to takové prostředí, ve kterém se dítě může bezpečně a nezávisle na dospělých pohybovat a používat vše, co v něm je. Má být pro dítě lákavé, podporující jeho přirozenou zvědavost a akceptující senzitivní periody.

Pedagogické

- Ve třídách jsou heterogenní skupiny dětí (vzájemná pomoc, je vytvořen větší prostor pro kooperaci).
- Svoboda a volnost dítěte nespočívá v tom, že si dítě dělá, co chce. Jeho jednání a chování je vymezeno určitými hranicemi:
 - vlastních možností a schopností;
 - jenž platí ve společenství lidí;
 - domluvená pravidla, sebedisciplína, sebeovládání.
- Činnosti jsou cílené vzhledem k věku, konkrétním potřebám a individuálním zvláštnostem dítěte.
- Práce s dětmi je názorná, soustavná, systematická, promyšlená a pružná vzhledem k aktuálním změnám.
- Činnosti vedou k postupné samostatnosti dětí v oblasti osobní hygieny (prvků sebeobsluhy, prevence nejčastějších nemocí, apod.).
- Respektujeme prostředí, ze kterého dítě přichází, jeho zdravotní stav, psychickou a sociální zralost.
- Dodržujeme zásady od jednoduchého ke složitějšímu, od konkrétního k abstraktnímu, atd.
- Dítě:
 - je pro nás partnerem;
 - má možnost ověřit si své schopnosti, znalosti a dovednosti v praxi;
 - může vyjádřit svůj názor a diskutovat o něm;
 - má dostatek individuálních činností;
 - má možnost se aktivně do činností zapojovat;
 - mám možnost pracovat individuálně i ve skupinách;
 - má dostatek prostoru pro spontánní činnost.
- Dítě se učí systému a pořádku.
- V Montessori systému děti s pomůckami *pracují*, kde *práce* je chápána jako individuální činnost dítěte. Ke svému zdravému vývoji dítě potřebuje nejen hru, ale i práci.
- Dítě snáze porozumí věcem, kterými může vlastnoručně manipulovat.
- Využíváme metod monologu, dialogu, demonstrace a diskuse.

Při práci s pomůckami systému M. Montessori

- Učitelka pomůcku nabízí.
- Dítě se rozhodne, s čím, kde, jak dlouho a s kým chce pracovat.
- Dítě pracuje prostoru, který má pro sebe ohraničen a ostatní děti jeho prostor respektují. (kobereček, tác, podložka, apod.)
- Všechny věci jsou nazývány pravými jmény.
- Dodržování směru z levé strany ke straně pravé a směru shora dolů (příprava na učení směru při psaní a čtení).
- Jsou dodržovány zásady od jednoduchého ke složitějšímu a od konkrétního k abstraktnímu.
- Učitelé dodržují stále stejný postup při předvádění dítěti.
- Utvoření a respektování systému (např. rozčlenění předmětů dle barev, velikosti, tvarů apod.).

- Dítě je vedeno k tomu, aby pomůcku dokázalo uložit v pořádku (vrátit ji zpět na své místo v pořádku).
- Ukázky, předvedení práce s pomůckou, probíhají bez slovního komentáře, aby se dítě soustředilo na samotný průběh činnosti.
- Slovně upozorňujeme pouze na důležité vlastnosti předmětů, aby si je dítě uvědomilo.
- Pomůcky obsahují kontrolní prvky.
- Dle vlastního rozhodnutí může dítě o pomoc požádat učitelku, kamaráda.

4 Podmínky ke vzdělávání

4.1 Podmínky pro výchovné a vzdělávací působení – minimální standart třídy MŠ Montessori v ČR:

- třídy – skupiny dětí jsou věkově smíšené (dva až tři ročníky po sobě jdoucí)
- děti mají možnost nerušené „volné“ práce 2,5 – 3 hod denně
- učitel pracuje s chybou a pochvalou dle zásad a principů pedagogiky Montessori; není podporována soutěžní a srovnávací atmosféra mezi dětmi, zásadně se pro hodnocení práce dítěte nepoužívají tresty a odměny
- pro práci dětí je vytvořena klidná a podnětná atmosféra, která podporuje dítě ve vlastním objevování a učení v rámci svobodné volby (dle pravidel)
- děti se podílejí na vytváření pravidel soužití ve třídě, pravidla vymezují bezpečné prostředí pro každé dítě

4.2 Podmínky pro výchovné a vzdělávací prostředí – minimální standart třídy MŠ Montessori v ČR:

Zařízení místnosti představuje specifické uspořádání nábytku a vhodných materiálů a pomůcek, pohodlí a hygienické podmínky respektující vývojové období a individuální práci dětí, pro které je třída určena – připravené prostředí:

- je připraven Montessori materiál a aktivity vhodné pro aktuální vývojové období a potřeby dětí
- materiály a aktivity jsou pro děti přehledně uspořádány podle oblastí vzdělávání a přístupné dětem v nezakrytých policích
- děti mají možnost vymezit si svou pracovní plochu (tácy, koberečky, podložky při práci)
- stolky jsou sestaveny pro práci jednotlivců, dvojic i skupinek dětí
- v místnosti je prostor pro setkání dětí ke společné komunikaci, sdílení a společným aktivitám s učitelem; pro předškolní věk je vyznačena elipsa také pro cvičení koncentrace a ticha
- je připraven prostor pro pohodlnou práci i relaxaci dětí, místo pro osobní věci dítěte

4.3 Věcné podmínky

- Ve škole je šatna pro děti i dospělé, třída s oddělením na 2 třídy, kancelář, zázemí pro učitelky, sociální zařízení, výdejna stravy.
- Součástí mateřské školy je terasa s napojením na zahradu (i se záhonem, nářadím – pro možnost pěstování), z druhé strany budovy je umožněn vchod přes menší terasu do zahrady, zasazené do parku uvnitř areálu Jihlavských Teras.
- Ve třídě MŠ jsou didaktické pomůcky uloženy v otevřených policových skříňkách, které tvoří jednotlivé tematické koutky. Dále je MŠ vybavena:
 - Elipsa
 - 1 velká - použití až po půlce školního roku a k rannímu chození po elipse
 - 2 malé – pro 2 třídy – další aktivity časově a organizačně náročnější apod.
 - Stojany s pracovními koberci

- Dětský ponk s koutkem na praní s linem - pracovní umyvadlo, které slouží na přeprání, vylévání barvy, čištění špinavých věcí
- Dětská kuchyňka (funkční) s navazující jídelnou s linem
- Koutek cizích jazyků - Angličtina, Němčina
- Hudební koutek – klavír a jiné nástroje
- Pohybový koutek – pro individuální pohybové činnosti
- Koutek na hraní – stavebnice, koutek rodinné výchovy (domeček), dramatický koutek - bedna s tvořivými věcmi, velká molitanová stavebnice, vytváření mozaik podle pedagogiky Franze Ketta (různý materiál)
- Emocionální koutek – něco na zlost, zachumlání, kniha s obličejí vyjadřující různé emoce
- Spaní – rozdělení pro spící (snová část na spaní) a odpočívající děti (koutek na zachumlání, knihovnička – odpočinkový koutek)
- Výtvarný koutek – malířský stojan, barvy a štětce dobře přístupné dětem, police na sušení obrázků, věšáčky na zástěrky, práce s hlinou
- Kalendář u vstupu – s počasím, hodiny, harmonogram dne s nabízenými aktivitami pro děti – dítě si vybere aktivitu a umístí k ní svojí fotografii
- Koupelna a záchody – podlahové vytápění; nízké kabinky; sprchový kout; boxy na ručníky, kartáčky a hřebeny pro každé dítě; česací a hygienický koutek (zrcadlo, krém, kartáček na nehty, kapesníky)
- Žebříky nebo sušáky na sušení mokrých věcí

4.4 Životospráva

Do mateřské školy se bude jídelním výtahem v jídelních nádobách přepravovat strava z vývařovny v 1NP. V MŠ v prostorách výdejny se bude chystat k výdeji. Pravidelně každý den je strava obohacena o ovoce, zeleninu nebo saláty z ovoce či ze zeleniny. Zelenina je dětem k dispozici v průběhu celého dne. Strava je pestrá a vyvážená. Z hlediska hygieny a dodržování intervalů mezi jídly je vše dle předpisů. Respektujeme individuální stravovací návyky, např. laktoovovegetariánství a zařazujeme ho do běžné stravy, tzn. možnost výběru dítěte z dané stravy (viz. spotřební koš daný předpisy). Děti nejsou do jídla nuceny, jedí podle své chuti. Děti se částečně podílí na přípravě svačin, při přípravě oběda se podílí na prostírání stolů a pod dohledem na nandávání svého jídla. V době školních výletů, akcí mimo MŠ apod. je zajištěna náhradní svačina a pití.

Pitný režim je zajištěn po celý den a nápoje jsou doplňovány podle potřeby (voda, čaj, voda ochucená citronem či bylinkami, mléčné nápoje). Děti mají každý svůj hrneček a mohou si pití nalévat samy kdykoli během dne. Možnost výběru dětí pití kdykoliv během dne a možnost sebeobsluhy dítěte jsou samozřejmostí. S rodiči se domluvíme na podmínkách, které splňují hygienická pravidla.

Děti jsou vedeny k čištění zubů po obědě. Pokud mají potřebu, mohou si je vyčistit i po svačině.

Mají dostatek prostoru pro spontánní pohyb jak uvnitř zařízení, tak i venku. Denně zařazujeme řízené pohybové aktivity (např. tělovýchovné chvílky, pohybové hry, jógu,...). Děti se mohou pohybovat po celém prostoru školní zahrady dle dohodnutých pravidel a na vycházkách v místech tomu bezpečně určených. Pobyt a činnosti venku jsou přizpůsobovány aktuálnímu počasí.

4.5 Psychosociální podmínky

Organizace dne (režimové momenty) vychází a reaguje na potřeby dětí. Děti mají velký prostor pro individuální činnost (pomůcky M. M.). Činnosti jsou různorodé a zaměřené tak, aby děti mohly pracovat samostatně, v menších či větších skupinách.

Dítě má dostatek času na adaptaci v novém prostředí, může být pouze pozorovatelem toho, co se kolem něho děje. V zařízení je vytvořena ideální možnost pro individuální činnost dítěte (nabídka pomůcek M. M.).

Délka pobytu dítěte v zařízení může být po dohodě s rodiči v kratším časovém úseku, rodič může být přítomen a postupně se společně snažíme o bezproblémové zařazení dítěte do kolektivu.

Pokud se objeví nějaký konflikt, hledáme s dětmi společná řešení – dohodnutí pravidel. Děti si pravidla lépe uvědomují, pokud se na jejich vytvoření podílí.

Přistupujeme k dětem individuálně, bereme v potaz jejich nálady, zvláštnosti a také rodinné prostředí, ze kterého přicházejí. Činnosti s dětmi jsou přizpůsobovány individuálním i věkovým zvláštnostem, jejich potřebám i nenadálým změnám.

Snažíme se vytvářet takové prostředí, ve kterém se dětem bude líbit a školu tak budou navštěvovat rádi.

Respektujeme individuální potřeby odpočinku. Dětem s menší potřebou spánku a „předškolákům“ jsou po relaxaci nabízeny náhradní odpočinkové aktivity v prostorách volné třídy. Dětem, které na lehátku neusnou, jsou též nabídnuty náhradní činnosti.

Součástí činností v mateřské škole je komunitní kruh. Děti prostřednictvím komunitního kruhu mohou hovořit na volné nebo určité téma. Když nechtějí, hovořit nemusí. Učí se dodržovat dohodnutá pravidla, respektovat druhou osobu, nevstupovat do řeči ostatních, čekat, až právě na ně přijde řada.

Během týdne zařazujeme chůzi po elipse se správným odvíjením chodidla. Jedná se o relaxační cvičení doplněné vhodnou relaxační hudbou. S dětmi také cvičíme jógu.

Pokud dítě neprojeví zájem zúčastnit se společných řízených činností, je mu dopřán prostor i čas na to, aby si individuálně pracovalo s tím, co jej zajímá a svou činnost také v klidu dokončilo. Pokud si dítě chce dokončit práci jindy, označí ji společně domluvenou značkou a může si její dokončení nechat třeba až na další den.

Ve třídách nejsou katedry, učitelka používá stejný nábytek jako děti. Je jim rovnocenným partnerem, nedává dětem najevo, že je něco více.

Výhodou pedagogiky M. M. je v tom, že jednotlivé pomůcky obsahují kontrolní prvky. Dítě se může opravit samo, nepotřebuje hodnocení dospělého, pokud ho po něm nevyžaduje. Pokračuje si svým individuálním tempem, zjišťuje míru svých schopností.

Učitelka připravuje podnětné prostředí, plní rolo pomocníka a to tehdy, je-li o pomoc požádána. V případě dětí, které např. zatím nemají odvahu si o pomoc říci, nabízí pomoc sama

učitelka. Jedná se o děti v období adaptace na nové prostředí, děti ostýchavé, apod. Je pozorovatelem toho, čím a jakým způsobem dítě pracuje a vede o tom individuální záznamy. Dětem pomůcky nabízí, ukazuje, jak se s pomůckou pracuje, upozorňuje na prvky kontroly a způsob uložení. Při předvádění téměř nepoužívá mluveného projevu, aby neodpoutávala soustředění dítěte. Pomůcky i vlastnoručně vyrábí a tím podporuje specifické zájmy dětí, tzv. „senzitivní fáze“. (viz 3.2 *Charakteristika vzdělávacího programu podle principů pedagogiky Montessori – Související pojmy*)

Děti jsou systémem M. Montessori vedeny k samostatnosti, k sebehodnocení, k sebeúctě, k seberealizaci, k disciplíně a k odpovědnosti za své chování a jednání.

4.6 Organizace chodu MŠ

- S dětmi se pracuje individuálně, v různě velkých skupinách, jsou využívány i frontální činnosti.
- Do mateřské školy jsou přijímány děti podle kritérií vydaných ředitelkou, po dohodě se zřizovatelem. Děti jsou přijímány podle toho:
 - aby skupina dětí ve třídě byla vyváжена podle věku a pohlaví, přednost mají děti předškolního věku
 - zda rodiče mají zájem o Montessori pedagogiku a respektující přístup ve výchově
- Provoz MŠ od 6:30h do 16:00h
- **Režim dne:**

- od 6:30h do 8:00h - příchod dětí do školky, práce s pomůckami, volné hry a práce na aktivitách dne

- 8:00h až 8:15h - ranní elipsa s uvítáním

- 8:15h až 10:00h – svačina, práce na projektech a práce s Montessori pomůckami

- 10:00h až 11:30h - aktivity venku

- 11:30h až 12:30h - oběd

- 12:00h až 13:00h – odchod dětí

- 12:30h až 14:30h – klidové aktivity a spánek dětí

- 14:30h až 15:00h – svačina

-14:30h až 16:00h – rozcházení dětí, odpolední aktivity, volnočasové aktivity, aktivity dle denního programu, práce s pomůckami

4.7 Řízení MŠ

Klíčovým článkem řízení školy je ředitelka mateřské školy. Povinnosti, pravomoci a úkoly všech pracovníků jsou vymezeny. Všechny profese ve škole úzce spolupracují. Ředitelka vypracovává ŠVP PV společně s ostatními pedagogy. Plánování je funkční, opírá se o předchozí analýzu a využívá zpětné vazby. Mateřská škola spolupracuje se zřizovatelem, s rodiči, při řešení individuálních výchovných a vzdělávacích problémů dětí i s odborníky.

4.8a Obecné personální a pedagogické zajištění

Personální zajištění vychází z kapacity zařízení a celodenního režimu, v které bude MŠ zajišťovat předškolní výchovu a vzdělávání.

Celkový počet zaměstnanců pro 2 třídy bude 6 (přepočtený stav 5,5 úvazku) ve skladbě ředitelka, pedagogičtí pracovníci – učitelé MŠ a nepedagogičtí pracovníci. Pedagogičtí pracovníci splňují předpoklady, pro výkon dle §3 Zákona č.563/2004 Sb. Ředitelka školy dále splňuje předpoklady dle §5 odst. 1 – 3 roky praxe ve výkonu přímé pedagogické činnosti. Učitelé MŠ v počtu 4 (při naplnění 2 tříd) s kvalifikačními předpoklady pro výkon pedagogické práce dle § 5 citovaného zákona. Tým doplňují v pozicích nepedagogičtí pracovníci v počtu 2. Vzhledem k zaměření mateřské školy k inovačním přístupům vzdělávání mají pedagogičtí pracovníci absolvovaný akreditovaný kurz montessori pedagogiky.

4.8b Personální podmínky – minimální standart třídy MŠ Montessori v ČR:

- pedagog absolvoval minimálně 300 hod kurz o výchově a vzdělávání metodou Montessori v ČR nebo v zahraničí
- vytváří prostředí, ve kterém je respektována individuální osobnost a práva dítěte
- vztah se dětmi buduje na principu empatie, má partnerský přístup k dětem s ohledem na stupeň vývoje dítěte
- při práci s dětmi není pedagog zaměřen na výkon dítěte, ale vede „objektivní lekce“
- denně pozoruje děti při práci a o jejich práci a postupu si vede pedagogické záznamy
- je ochoten se stále profesně i osobnostně vzdělávat
- vytváří prostředí pro komunikaci rodiny a školy a podporuje spolupráci školy a rodiny
- spolupracuje na obohacování vzdělávacího prostředí novými materiály a pomůckami
- spolupracuje s ostatními kolegy v zařízení, je ochoten poradit a pomoci méně zkušeným kolegům v realizaci pedagogiky Montessori
- alespoň pasivně se na profesní úrovni informuje či zúčastňuje informačních setkání, seminářů a konferencí o metodě Montessori
- dle svých možností se aktivně zapojuje do šíření principů filosofie Montessori mezi pedagogickou a rodičovskou veřejnost

4.9 Spolupráce s rodiči

- MŠ podporuje rodinnou výchovu a pomáhá s výchovou dítěte, chrání soukromí rodiny
- při zápisu do MŠ se rodič seznámí na jednodenním Montessori semináři o Montessori pedagogice, edukačním přístupu a práci MŠ v zájmu pochopení a podpoření další spolupráce
- nabízení možnosti vstupu rodičů do školky – citová podpora dítěte při jeho adaptaci, náslech při výuce dle stanovených pravidel a možnost aktivního zapojení rodičů do vzdělávacího programu školky (předávání zkušeností) dle školou stanovených pravidel
- průběžné podávání informací a konzultací o dětech
- podpora vzniku sdružení rodičů
- pomůckové dílny – pomoc při výrobě pomůcek do školky
- pomůckové workshopy – seznámení rodičů s prací s pomůckami
- tvořivé tematické dílny – společné tvořivé odpoledne rodičů s dětmi a pedagogy
- knihovna s pedagogicko-psychologickou literaturou k zapůjčení

5 Vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí mimořádně nadaných

V Montessori pedagogice se přístup ke vzdělávání dětí se speciálními potřebami nijak neodlišuje od přístupu standardního Montessori vzdělávání. Tento inovativní přístup je postaven tak, aby se eliminovali negativní odchylky ve vývoji, normalizovali se poruchy psychiky a podporovalo se nadání jednotlivců. Pro děti mimořádně nadané je přístup zvlášť vhodný, neboť nabídka rozšiřujících aktivit je tak veliká, že si děti mohou plynule rozvíjet své schopnosti a nemusí být „brzděni“.

Do Montessori tříd mohou být integrovány děti se speciálními potřebami, neboť individuální výuka v těchto třídách umožňuje nabídnout takovému dítěti vhodné činnosti kompenzující jeho problémy a handicap.

Ve vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí mimořádně nadaných používáme tyto metody: individuální přístup, práce s Montessori pomůckami a respektující vedení k vlastní odpovědnosti a úctě k řádu.

6 Vzdělávací obsah

Vzdělávací obsah je hlavní prostředek vzdělávání dítěte v MŠ. Je prostředkem k dosahování rámcových cílů předškolního vzdělávání.

Rámcové cíle

1. rozvíjení dítěte, jeho učení a poznání
2. osvojení hodnot
3. získání osobnostních postojů

Klíčové kompetence

- Jsou výstupem rámcových cílů

- Jejich naplňování v MŠ:

1. kompetence k učení – postupem od jednoduchého ke složitějšímu, nabídkou zajímavého a konkrétního materiálu k práci a citlivým přibližováním nejrůznějších témat z lidského vědění se v dětech rozvíjí přirozená vnitřní motivace k učení a poznávání (Montessori materiál)
2. kompetence k řešení problémů – vedením dítěte k samostatnosti a zodpovědnosti si dítě osvojuje návyky potřebné k řešení běžných životních situací (Montessori materiál, běžné situace v MŠ, vedení učitele)
3. kompetence komunikativní – vedením k samostatnosti a svobodě projevu v rámci respektujících pravidel, projektovým vyučováním (jazyková výchova, kosmická výchova, komunikace mezi dětmi, učiteli a rodiči)
4. kompetence sociální a personální - vedením k samostatnosti při řešení problémů, jednání a chování pedagogů a pracovníků v MŠ, jenž se stává pro děti viditelným a fungujícím vzorem; nabídka aktivit (elipsa, práce s Montessori materiálem), které vedou k vnitřnímu ztišení, uvědomění si sebe sama, svých potřeb, pocitů, hodnoty sama sebe a ostatních, pocitům spokojenosti; svoboda projevu v rámci respektujících pravidel; projektové vyučování
5. kompetence činnostní – projektovým vyučováním, prací s Montessori materiálem, péče o sebe samé a o okolí

Dílčí cíle a výstupy v oblastech

- Vycházejí z rámcových cílů:

1. biologické
2. psychologické
3. interpersonální
4. sociálně-kulturní

5. environmentální

Vzdělávací oblasti, integrované bloky

Praktický život	Hlavní cíle: koncentrace, samostatnost a koordinace pohybů
Vzdělávací obsah: - péče o vlastní osobu a své tělo (např.: rámy se zapínáním, zavazování tkaniček, mytí rukou, čištění bot, cvičení se lžičkami apod.) - péče o okolí a společnost (prostírání stolu, zametání, leštění skla, péče o květiny apod.) - cvičení sociálních vztahů + zdvořilostní formy chování – přijetí zodpovědnosti ve skupině (potřeba sociálního kontaktu – prosba, poděkování, zdravení, naslouchání, pomoc, slavnost a cvičení ticha) - cvičení kontroly pohybu + cvičení ticha (rovnovážná cvičení a chůze po čáře – elipse, rozvoj motoriky, koordinace ruka – oko, ztišení se)	Vzdělávací oblasti: Dítě a jeho tělo Dítě a jeho psychika Dítě a ten druhý Dítě a společnost Dítě a svět
Smyslová výchova	Hlavní cíle: Prohlubování smyslového vnímání, podpora rozvoje intelektu
Vzdělávací obsah: - Procvičování a zdokonalování smyslů vede k prohlubování smyslového vnímání a vytváří základy pro intelektuální růst. Intelekt se formuje na základě konkrétních představ, pomocí kontaktu s prostředím a podrobným zkoumáním tohoto prostředí. - Prostorové vnímání (práce s růžovou věží, hnědými schody, červenými tyčemi - vnímání velikosti (délky, šířky, objemu)+ stavby apod.) - Vlastnosti věcí kolem nás (Termické, chuťové a čichové lahvičky; sluchové a tlakové válečky; geometrické tvary, stereognostické sáčky, krabice s barevnými trojúhelníky; rozlišování barev a jejich stupňování apod.) - Podpora tvořivosti (barevné destičky, vrstvené tvary, stavby s růžovou věží a hnědými schody apod.) - Rozšiřování slovní zásoby a rozvoj představivosti – veškerý	Vzdělávací oblasti: Dítě a svět Dítě a jeho tělo Dítě a jeho psychika Dítě a ten druhý

smyslový materiál, díky kterému si dítě reálně „ohmatá“ vlastnosti věcí a tím si vytváří pevný základ pro osvojení si hlavně přídavných jmen. Principy využívané při práci se smyslovým materiálem: - izolace jedné vlastnosti - práce s chybou - trojstupňová výuka - limity – hranice - práce s kontrastem - práce s páry - estetika materiálu	
Matematika	Hlavní cíle: Rozvoj logického a matematického myšlení
Vzdělávací obsah: - Matematický materiál pomáhá matematického ducha u dítěte včas podporovat. - Předstupeň matematiky – smyslové a konkrétní matematické pomůcky a materiály – vedou děti k „materializované abstrakci“. Úkolem tohoto materiálu je převádět nevědomou a nestrukturovanou informaci do strukturovaného systému. - Matematické aspekty: 1. Rozlišení sebe a ostatních 2. Vnímání délky, šířky a výšky 3. Vnímání dimenzí 4. Porovnávání velikostí a forem 5. Experimentování - Podpora logického myšlení - Podpora konkrétních představ čísel, jejich sčítání, odčítání, násobení či dokonce dělení (např. perlový materiál, červenomodré	Vzdělávací oblasti: Dítě a ten druhý Dítě a jeho psychika Dítě a jeho tělo Dítě a svět Dítě a společnost

tyče)	
Jazyk	Hlavní cíle: Rozšíření slovní zásoby s porozuměním, seznámení s písmeny a slovy, příprava na psaní
Vzdělávací obsah: - Pro rozvoj slovní zásoby dětí, kulturu mluveného projevu, správné artikulace, cvičení schopnosti vypravovat a popisovat využíváme různé jazykové hry a cvičení, které jsou běžně používány v mateřských školách. - Za nejdůležitější cvičení v komunikaci považujeme kultivovat a rozvíjet praktickou každodenní komunikaci mezi dětmi navzájem, mezi dětmi a dospělými. Vzorem je také komunikace dospělých mezi sebou a směrem k dítěti. - Pro nácvik čtení používáme genetickou metodu. Děti se v mateřské škole seznamují s písmeny. Pracují s pomůckami a materiály, při kterých mohou vnímat rozdíly mezi písmeny více smysly, ke slovům přiřazují konkrétní předměty. - Výuka jazyka slouží od počátku také k poznávání světa, proto jsou pro děti připraveny slova a texty se zajímavými tématy, které dětem dávají smysl. - Pro začátek psaní je nejlépe vystihnout „explozi psaní“ – kdy dítě chce samo psát. Zdokonalování jemné motoriky ruky probíhá v mateřské škole při práci se specifickými materiály. - Materiály podporující rozvoj řeči a materiály k výuce čtení a psaní souvisí s materiálem ke kosmické výchově a navzájem se doplňují. Se čtením, psaním a výukou jazyka začínají děti v mateřské škole a plynule pokračují ve škole základní.	Vzdělávací oblasti: - Dítě a jeho tělo - Dítě a jeho psychika - Dítě a ten druhý - Dítě a společnost - Dítě a svět
Kosmická výchova	Hlavní cíl: Vnitřní motivace dítěte ke zkoumání a poznávání světa.
Vzdělávací obsah: - Kosmická výchova v našem pojetí představuje integraci témat z biologie, zoologie, botaniky, zeměpisu, čas a historie, informace o vědě, technice a umění. Součástí jsou také dovednosti pohybové, hudební, pracovní a výtvarné, patří sem témata společenská.	Vzdělávací oblasti: - Dítě a jeho tělo - Dítě a jeho psychika - Dítě a ten druhý

- Pojem „Kosmická výchova“ je obdobou toho, jak chápal svět Jan Ámos Komenský, tedy souvislost všech věcí, mezi sebou vytvářející jednotný celek. - Není důležité, aby se děti naučily vše, co existuje, ale mají mít tolik času, aby se mohly do jednotlivých oblastí ponořit. - Odpovídání na otázky dětí vychází z celku a vysvětluje se na základě jednotlivých částí, aby děti pochopily souvislosti. Integrace oblastí a témat zahrnutých v kosmické výchově pomáhá dítěti pochopit řád světa, vžít se a existovat v něm, najít své místo a naučit se zacházet se sebou i s okolím.	Dítě a společnost Dítě a svět
---	---

Tematické projekty

V samotné realizaci témat, se pak promítá přirozený vývoj a život dítěte a umožňuje postupné naplňování dílčích cílů stanovených v pěti oblastech:

- dítě a jeho tělo
- dítě a jeho psychika
- dítě a ten druhý
- dítě a společnost
- dítě a svět

Tematické projekty zahrnují vzdělávací aktivity z oblasti praktického života, smyslové výchovy, jazykové výchovy, matematiky a kosmické výchovy. Učitelka si může zvolit libovolný projekt podle potřeb a zájmů dětí, vzniklých situací ve třídě nebo svých záměrů. Na výběru témat se mohou podílet i děti.

Projekty se plánují podle obsahu či zaměření od jednoho dne až na několik týdnů. Na realizaci spolupracují obě učitelky ve třídě. Součástí jsou také aktivity z EVVO, aktivity zapojující rodiče a přednášky, exkurze či výlet. Před řízenými činnostmi pro všechny děti má přednost individuální přístup k dětem a nabídkové aktivity (např. Montessori materiál) pro jednotlivce, pro menší či větší skupinku dětí.

Tematické projekty jsou rozděleny do tří integrovaných bloků. Každému bloku náleží období jednoho školního roku. Vzniká tím tedy tříletý cyklus, který se neustále opakuje. Každý blok má několik podtémat, která se vzájemně prolínají či na sebe navazují:

1. Zeměpisně cestovatelský rok

- Jak žijí lidé v různých částech světa, jejich kultura, příroda charakteristická danému světadílu. Odkud pocházíme, co máme společného a v čem se lidé navzájem liší.
 - a) Jihlava a Vysočina
 - b) Česká republika
 - Světadíly
 - Evropa

- Antarktida
- Severní Amerika
- Jižní Amerika
- Asie
- Austrálie
- Afrika

2. Přírodovědný rok

- a) Vesmír a planety Sluneční soustavy
- b) Naše Země + různé fyzikální a chemické pokusy
 - Počasí a klimatické jevy na Zemi
 - Příroda - biotopy a jejich rozmanitost, poznávání rostlin a zvířat, ekologie – „Chráníme to, co známe a máme k tomu vztah.“
 - Zemědělské aktivity

3. Člověk a naše kořeny

- a) Lidské tělo
 - Popis lidského těla - znalost svého těla a jeho potřeb
 - Zdraví – prevence
 - Vývoj lidského jedince
- b) Vývoj života na Zemi
- c) Život v pravěku + seznámení s historií lidstva „v kostce“
- d) Roční období, rytmus roku a zvyky našich předků – v průběhu roku podrobněji dle stávajícího období

7 Evaluace a autoevaluace

Autoevaluace

- Průběžné vyhodnocování vzdělávacích činností

Evaluace – komplexní vyhodnocování:

- Hodnocení naplňování cílů programu
- Hodnocení kvality podmínek vzdělávání
- Hodnocení způsobu zpracování a realizace obsahu vzdělávání (zpracování a realizace integrovaných bloků)
- Sledování a zaznamenávání vzdělávacích pokroků dětí
- Hodnocení práce pedagogů
- Hodnocení výsledků vzdělávání

Cíl: **Zkvalitnění vzdělávací činnosti**

Na základě výsledků z hodnocení dohází následně k úpravě a reorganizace práce pedagogů, ředitelky, personálu, metod a forem výuky, vzdělávacího obsahu, chodu MŠ, spolupráce s rodiči a ke zkvalitnění celého vzdělávacího procesu a přístupu k dětem.

7.1 Plán Evaluace

Na úrovni školy			
CO	KDY	KDO	JAK
Výroční zpráva	1x ročně	Ředitelka	Vytvoření dokumentu
Vlastní hodnocení školy	1x za 3 roky	Ředitelka	Vytvoření dokumentu

Na úrovni tříd			
CO	KDY	KDO	JAK
Pedagogické porady	Podle potřeby	Ředitelka	Zápis z pedagogických porad
Hospitace	2x ročně	Ředitelka	Záznam z hospitační činnosti
Sebereflexe učitelů	1x měsíčně	Učitelky	Záznamový arch
Hodnocení integrovaných bloků	1x týdně	Učitelky	ŠVP PV, TVP PV, Plány

Sledování a hodnocení výsledků pokroků dětí			
CO	KDY	KDO	JAK
Týdenní hodnocení	1x týdně	Učitelky	ŠVP, TVP PV, záznamový arch
Pozorování při práci	Průběžně	Učitelky	Záznamové archy, tabulky

s pomůckami M. M.			a portfolia dětí
Pozorování dítěte	4x ročně	Učitelky	Záznamové archy
Úroveň očekávaných kompetencí na konci předškolního období	1x ročně	Učitelky	Záznamový arch

Spolupráce s rodiči			
CO	KDY	KDO	JAK
Rozhovory	Denně	Učitelky	Při předávání dětí apod.
Schůzky rodičů	4x ročně	Ředitelka	Zápis ze schůzky
Prezentace	Týdně	Ředitelka, učitelky	Dětské práce, portfolia
Besídky, oslavy	3x ročně	Ředitelka, učitelky	Foto, alba
Výstavy	průběžně	Ředitelka, učitelky	Foto, dětské práce